

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Szociális Alap Pluszról (ESZA+)

(COM(2020) 447 - 2018-206-COD)

(2020/C 429/31)

Főelőadó: **Krzysztof BALON**Társelőadó: **Carlos Manuel TRINDADE**

Felkérés:	Európai Parlament, 2020. 6.17. Tanács, 2020.6.9.
Jogalap	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Elnökségi határozat:	2020.6.9.
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2020.9.18.
Plenáris ülés száma:	554.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	215/0/6

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Unió gazdaságát, munkaerőpiacát, szociális jóléti és egészségügyi rendszereit soha nem látott és mélyreható sokkhatás érte a Covid19-világjárvány miatt. A világjárvány számos hatalmas társadalmi kihívást jelent. Ilyen például az egyenlőtlenségek súlyosbodása és a munkahelyek elvesztése miatt a szegénység gyors növekedése, valamint a kiszolgáltatott csoportok társadalmi és munkaerőpiaci kirekesztettségének várható növekedése. Ha Európa versenyképes akar maradni a globális gazdaságban, és meg akarja védeni, tiszteletben akarja tartani és végre kívánja hajtani a szociális jogok európai pillérét, akkor megfelelően össze kell hangolnia a gazdasági és szociális politikákat, különösen a válság idején. A kihívások leküzdése érdekében az Uniónak megfelelő intézkedéseket kell hoznia, nem utolsósorban a többéves pénzügyi keret, ezen belül pedig az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) kapcsán.

1.2. A gazdaság helyreállítása során fontos, hogy következetesen használjuk fel a különböző európai alapokat, hogy így elkerüljük a nemzeti szintű beavatkozások szétaprózódását. Ezért az EGSZB határozottan támogatja, hogy tegyék lehetővé, hogy az ESZA+-hoz kapcsolódó intézkedéseket a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből (RRF) társfinanszírozzák. Emellett az ESZA+-nak a zöld és digitális átállást támogató műveletek finanszírozására terén a készségfejlesztésre és az átképzésre kellene helyeznie a fő hangsúlyt, kiegészítve a többéves pénzügyi keret és az RRF keretében működő más európai alapokat.

1.3. Az ESZA+ rendelet nem kapott megfelelő finanszírozást ahhoz, hogy eleget tegyen a társadalmi kohéziós politika igényeinek. Ezért az EGSZB határozottan ellenezi, hogy csökkentésük az ESZA+ teljes pénzügyi keretösszegét a 2021 és 2027 közötti időszakban. Meg kell szüntetni az ESZA+-ból és/vagy az ERFA-ból származó forrásoknak a Méltányos Átállást Támogató Alapba való kötelező átcsoportosítását. A jelenlegi többéves pénzügyi keret társfinanszírozási arányát fenn kell tartani.

1.4. Az EGSZB megismétli a korábbi véleményben megfogalmazott kérését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi kohéziós politikákhoz rendelt összes forrás 30 %-át fordítsák az ESZA+ céljaira, emellett pedig az ESZA+ keretében a meglévő források 30 %-át különítsék el a társadalmi befogadást célzó intézkedésekre. Mivel a módosított javaslat előírja, hogy a források 5 %-át rendeljék a gyermekszegénység elleni küzdelemhez, ez a kérés az abszolút szükséges minimumnak tekintendő. Ugyanakkor az EGSZB támogatja, hogy emeljék 15 %-ra a nem foglalkoztatottak, oktatásban és képzésben nem részesülők (NEET-ek) beilleszkedésére fordított minimális keretösszeget; a finanszírozás konkrét felosztásakor figyelembe kell venni, hogy bizonyos uniós régiókban a nők körében magasabb a NEET-ek aránya.

1.5. Az ESZA+ által a szociális jogok európai pillérének végrehajtásában betöltött szerepet figyelembe véve az EGSZB határozottan sürgeti az Európai Bizottságot (EB), hogy vegye fontolóra a szociális helyzet megfelelőbb nyomon követését az európai szemeszterben, mégpedig úgy, hogy megadja azoknak az elfogadott mutatóknak a listáját, amelyek megbízható és megfelelő információkat tudnak nyújtani az Unióban végbemenő szociális fejleményekről. Az EGSZB a közeljövőben saját javaslatot fog kidolgozni egy ilyen listára vonatkozóan.

1.6. Tudva, hogy a szociális gazdaságnak (és a szociális szolgáltatások nyújtóinak) kiemelt szerepük van az EU szociális dimenziójában, és alapvető szerepet töltenek be a válság és a gazdaság helyreállításának idején, az EGSZB megismétli azt a korábbi véleményében⁽¹⁾ megfogalmazott kérését, hogy a szociális gazdaság tevékenységeinek támogatását – beleértve az embereknek támogatást és szolgáltatásokat nyújtó nonprofit szervezeteket is – az ESZA+ különálló, egyedi célkitűzésévé kell tenni.

1.7. Abban az esetben, ha az ESZA+-t az általános érdekű szociális szolgáltatások társfinanszírozására használják fel, a rendeletnek elő kellene írnia, hogy ezeknek a szolgáltatásoknak teljesíteniük kell az egyetemes hozzáférés, a jó minőség és a megfizethetőség kritériumait. Az egészségügyi ág ESZA+-ból történő törlesztésével összefüggésben jobban meg kell határozni azt a célcsoportot, amelyhez az egészségügyi ellátás támogatására – de a veszélyeztetett csoportok tartós ápolás-gondozására is – szolgáló forrásokat rendelik. Emellett a családokat és informális gondozókat az ESZA+ kifejezett célcsoportjaként kell meghatározni annak biztosítása érdekében, hogy teljes körű támogatásban részesüljenek a jövőbeli sokkhatások kezelése érdekében.

1.8. Az európai szolidaritás előmozdítása érdekében, amelyet súlyosan érintett a jelenlegi válság, jelentős mértékben meg kell növelni a transznacionális vagy több országra kiterjedő projektek, hálózatok vagy alkotóelemek keretösszegét.

1.9. Még ha az ESZA+ tartalmaz is külön célkitűzést a harmadik országok állampolgárainak integrációjára vonatkozóan, az EGSZB egy külön preambulumbekzdés beillesztését javasolja, amely tisztázza, hogy az uniós rendeletek nem korlátozzák a harmadik országokból érkező menekültek, menedékkérők és migránsok hozzáférését az aktív intézkedésekhez vagy a szociális támogatáshoz, amikor igénybe vesznek ilyen intézkedéseket. Az EGSZB arra is ösztönzi a tagállamokat, hogy tartózkodjanak az olyan korlátozások alkalmazásától, amelyek súlyosbítják a migránsok társadalmi kirekesztését. Ez más kiszolgáltatott csoportokra, például az etnikai kisebbségekre is vonatkozik.

1.10. Emellett minden eddiginél fontosabb, hogy teljes körűen érvényesítsék a partnerség elvét, és bevonják a szociális partnereket és a civil társadalmi szervezeteket. Ennek elérésének egyik elengedhetetlen előfeltétele a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek, különösen a hálózataik és szövetségeik kapacitásépítésének megfelelő finanszírozása.

2. Bevezetés

2.1. 2018. május 30-án az Európai Bizottság elfogadta az ESZA+-ról szóló rendeletre irányuló javaslatot⁽²⁾, amelyben elgondolkodott az EU előtt álló újabb kihívásokról – a készségi szintben tapasztalható hiányosságok, az aktív munkaerőpiaci intézkedéseknek és az oktatási rendszereknek az elvárttól elmaradó teljesítménye, az új technológiákból és új munkaformákból eredő kihívások, alacsony munkavállalói mobilitás és társadalmi kirekesztés. Az EGSZB 2018. október 17-én véleményt fogadott el a javaslatról, amelynek fő tartalma jelenleg is helytálló⁽³⁾. A Covid19-világjárvány társadalmi és gazdasági következményeire reagálva az Európai Bizottság 2020. május 28-án módosított javaslatot fogadott el az ESZA+-ról⁽⁴⁾, amely ennek a véleménynek a tárgyát képezi; a vélemény az Európai Bizottság május 28-i felkérésére és az Európai Parlament 2020. június 9-i felkérésére készült el.

2.2. Az EU gazdaságát, munkaerőpiacát, szociális jóléti és egészségügyi rendszereit soha nem látott és mélyreható sokkhatás érte a Covid19-világjárvány miatt. A Covid19-világjárvány közvetlen és közvetett hatásainak jelentős és romboló következményei vannak és lesznek minden tagállamban, ami nem csak a GDP nagy mértékű, rövid távú visszaesését okozza, hanem – különösen közép- és hosszú távon – elmélyíti a társadalmi egyenlőtlenségeket, és növeli a szegénységet és a munkanélküliséget is, fiatalok körében is. A fő kihívás a szegénység gyors ütemű növekedése, amely egyebek mellett a munkahelyek elvesztéséből és a veszélyeztetett csoportok, köztük a fogyatékkal élők, a romák és migránsok „újfajta” társadalmi és munkaerőpiaci kirekesztéséből ered.

2.3. Másrészt az EU-nak nehézséget okoz az élettartással kapcsolatos kihívás, ahogy azt a gondozó létesítményekben a Covid19 miatt elhunyt idősebb emberek száma is tragikusan megmutatta több tagállamban. De nem csak az idősek szembesülnek problémákkal, Európában a nemzedékek közötti szolidaritás is törekeny, ami erőteljes beavatkozást követel meg uniós és nemzeti szinten is.

⁽¹⁾ HL C 62., 2019.2.15., 165. o.

⁽²⁾ COM(2018) 382.

⁽³⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

⁽⁴⁾ COM(2020) 447.

2.4. Emellett a közelmúltbeli és a jelenlegi fejlemények súlyosbították a gazdasági globalizációból, a migrációs áramlások kezeléséből és a fokozott biztonsági fenyegetésből, a tiszta energiára való átállásból, a technológiai változásokból és az idősödő munkaerőből, valamint egyes ágazatokban és régiókban a készségek iránti kereslet és a munkaerő-kínálat közötti, különösen a kkv-k által tapasztalt növekvő eltérésekből eredő strukturális kihívásokat. Az Uniónak fel kell készülnie a jelenlegi és jövőbeli kihívásokra azért, hogy a zöld és inkluzív átállás támogatása érdekében befektet a releváns készségekbe, inkluzívabbá teszi a növekedést, valamint javítja a foglalkoztatás- és szociálpolitikákat, miközben figyelembe veszi a gazdasági és ipari fenntarthatóságot. Az EGSZB üdvözli, hogy – amint az a javaslat új (14) preambulumbekkezdésében is szerepel – az ESZA+ támogatja az e célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedéseket.

2.5. A kihívások leküzdése érdekében az Uniónak megfelelő intézkedéseket kell hoznia, nem utolsósorban azzal, hogy az új keretfeltételeknek megfelelően módosítja a többéves pénzügyi keretet, ezen belül pedig az Európai Szociális Alap Pluszt (ESZA+) is.

2.6. Minden európai, nemzeti és regionális szintű érdekelt félnek még válság idején is követnie kell a felelősségteljes kormányzás szabályait, és az ESZA+-műveletek megtervezése, végrehajtása és értékelése során alá kell vetniük magukat a jogállamiság elvének. Az Európai Bizottságnak gondoskodnia kell arról, hogy a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek által az ESZA+-hoz benyújtott pályázatokat igazságosan, átlátható kritériumok alapján bírálják el. Emellett minden eddigénél fontosabb, hogy a magatartási kódex alapján védelmezzék és megfelelően érvényesítsék a partnerség elvét, és konzultáljanak a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel. Ennek elérésének egyik elengedhetetlen előfeltétele a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek kapacitásépítésének megfelelő finanszírozása, beleértve a hálózataikat és szövetségeiket is.

2.7. Az EGSZB mélyen sajnálja, hogy a rendeletnek ez a módosított változata nem tartja fenn a külső érdekelt felekkel folytatott konzultációt. A sürgősség nem elég erős érv ahhoz, hogy ezzel indokolják az érdekelt felekkel egy ilyen fontos rendelet módosításáról folytatandó konzultáció alapelvének figyelmen kívül hagyását. Ugyanakkor az EGSZB üdvözli az arról szóló tájékoztatást, hogy konzultációkat folytatnak a tagállamokkal és az Európai Parlamenttel, ami remélhetőleg néhány ponton jelentősen javítani fogja a rendeletet.

3. Az Európai Bizottság módosított javaslatának fő szempontjai

3.1. A fiatalok foglalkoztatására vonatkozó tematikus koncentrációs követelmények fokozása, figyelembe véve a rendkívül magas ifjúsági munkanélküliség veszélyét és a NEET-fiatalok (nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok) növekvő arányát: azoknak a tagállamoknak, ahol a NEET-fiatalok aránya (15–29 éves korcsoport) meghaladja az uniós átlagot, a megosztott irányítás alá tartozó ESZA+-forrásaik legalább 15 %-át a fiatalokat támogató célzott intézkedésekhez és strukturális reformokhoz kell rendelniük (szemben az Európai Bizottság eredeti javaslatában szereplő 10 %-kal).

3.2. A gyermekszegénység kezelése: az Európai Bizottság egy olyan preambulumbekkezdés és cikk beillesztését javasolja, amely előírja, hogy a tagállamoknak a megosztott irányítás alá tartozó ESZA+-források legalább 5 %-át a gyermekszegénység kezelésére kell fordítaniuk.

3.3. A zöld és digitális átállás előmozdítása az EU iparpolitikai stratégiájával összhangban⁽⁵⁾: abból a feltételezésből kiindulva, hogy a Covid19-világjárványt követően egy „új normalitás” fog beköszönni, új modellek fognak megjelenni az európai ipari ökoszisztémákban, ideértve az új helyi értékláncokat is, ami új készségeket követel meg az új típusú munkahelyeken.

3.4. A nemek közötti egyenlőség horizontális elvének szigorú betartása minden tagállam által, tekintettel arra, hogy a Covid19-világjárvány társadalmi-gazdasági szempontból aránytalanul sújtotta a nőket.

3.5. Az egészségügyi ág törlése az ESZA+-ból, miközben fenn kell tartani azokat a rendelkezéseket, amelyek az ESZA+ és az uniós egészségügyi cselekvési program intézkedései közötti szinergiákat és kiegészítő jelleget szorgalmazzák, hiszen szorosan egyeztetni kell a két programot: ez az Európai Bizottság azon javaslatához kapcsolódik, hogy egy sokkal erősebb és önálló programot kell létrehozni az egészségügy vonatkozásában⁽⁶⁾.

3.6. Biztosítani kell, hogy a kohéziós politika jogi kerete olyan mechanizmusokat írjon elő, amelyeket rendkívüli körülmények esetén gyorsan alkalmazni lehet az elkövetkező évtizedben: az Európai Bizottság azt javasolja, hogy az ESZA+ felhasználására rendkívüli és szokatlan körülmények esetén ideiglenes intézkedéseket vezessenek be, amelyek az ilyen körülményekre való reakció megkönnyítése érdekében eltérést biztosítanak bizonyos szabályok alól. Ide tartozik például az

⁽⁵⁾ COM(2020) 102.

⁽⁶⁾ COM(2020) 405.

ESZA+ alkalmazási körének kiterjesztése, hogy az magában foglalja az olyan csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatását, amelyhez nem társulnak aktív intézkedések, az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosítását a társadalmi-gazdasági tekintetben nem közvetlenül a nehéz helyzetben lévő személyek számára is, valamint azt, hogy enyhíteni lehessen a tematikus koncentrációra vonatkozó követelményeket.

4. Az EGSZB javaslatai a módosított rendelettervezetthez

4.1. Ha Európa versenyképes akar maradni a globális gazdaságban, és meg akarja védeni, tiszteletben akarja tartani és végre kívánja hajtani a szociális jogok európai pillérét – különös tekintettel a jó minőségű munkahelyekre, a jó minőségű oktatásra és képzésre, az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való széles körű és egyenlő hozzáférésre, a társadalmi befogadásra, valamint a fogyatékossgal élő személyek és más veszélyeztetett csoportok aktív társadalmi részvételére –, akkor megfelelően össze kell hangolni a gazdasági és szociális politikákat, különösen a válság idején.

4.2. Ezzel összefüggésben az RRF-nek és a 2021 és 2027 közötti időszakra szóló pénzügyi terv uniós költségvetésének, ideértve az ESZA+-t is, megfelelően kell kezelnie az EU szociális dimenziójának finanszírozását. Ezért az EGSZB határozottan támogatja, hogy tegyék lehetővé az ESZA+ társfinanszírozását az RRF-ből.

4.3. Emellett az ESZA+-nak a zöld és digitális átállást támogató műveletek finanszírozására terén a készségfejlesztésre és az átképzésre kellene helyeznie a fő hangsúlyt, kiegészítve a többéves pénzügyi keret és az RRF keretében működő más európai alapokat. A gazdaság helyreállítása során fontos, hogy következetesen használjuk fel a különböző európai alapokat, hogy így elkerüljük a nemzeti szintű beavatkozások szétaprózódását.

4.4. Az EGSZB határozottan ellenezi, hogy a 2021 és 2027 közötti időszakban a korábban tervezett mintegy 101 milliárd euróról (folyó áron) a jelenleg tervezett kb. 97 milliárd euróra csökkentsék az ESZA+ teljes pénzügyi keretösszegét; ezt a csökkentést nem indokolja az egészségügyi ág törlése (amelyre korábban mintegy 413 millió eurót különítettek el).

4.5. A közös rendelkezésekről szóló rendelet 21a. cikke miatt jelentősen csökkenhet az ESZA+, ez a cikk ugyanis arra kötelezi a tagállamokat, hogy a Méltányos Átállást Támogató Alapból kapott minden egyes euró után 1,5 és 3 euró közötti összeget csoportosítsanak át az ESZA+-ból és/vagy az ERFA-ból (az adott alap 20 %-áig). Ezért meg kell szüntetni ezt a kötelező átcsoportosítást.

4.6. Elfogadhatatlan az uniós társfinanszírozási arányok javasolt csökkentése, amely nehezen is kezelhető a meglévő finanszírozási struktúrákkal. A tagállamok a társfinanszírozás nagy részét áthárítják a projektgazdákra. Ahelyett, hogy kiegészítő nemzeti finanszírozást generálnának, az alacsonyabb uniós társfinanszírozási arányok pénzügyi nehézségeket okoznak a projekteket végrehajtó szervezeteknek. Fenn kellene tehát tartani a jelenlegi finanszírozási időszakban használt társfinanszírozási arányokat.

4.7. Szem előtt tartva, hogy az ESZA+ a szociális jogok európai pillérének megvalósítására szolgáló fő finanszírozási eszköz, az EGSZB már a korábbi véleményében is⁽⁷⁾ kérte, hogy a gazdasági, társadalmi és területi kohéziós politikákat szolgáló összes forrás 30 %-át fordítsák az ESZA+ céljaira, az ESZA+-on belül pedig a forrásoknak ugyancsak 30 %-át különítsék el a társadalmi befogadást célzó intézkedésekre.

4.8. Emellett az EGSZB úgy véli, hogy a Covid19-világjárvány utáni szociális válságban felmerülő gazdasági és társadalmi kihívások nagyságrendje garanciát követel meg arra, hogy az ESZA+-t Európa-szerte kiegyensúlyozott módon fogják felhasználni. Az EGSZB ezért megismételi, hogy nem ért egyet a kohéziós politika finanszírozására vonatkozó minimális arány (jelenleg 23,1 %) eltörlésével. A legkülső régióknak és a gyéren lakott területeknek nyújtott kiegészítő támogatás, valamint a munkaerő mobilitásának támogatása az ESZA+ egyik célkitűzése, amely szorosan kapcsolódik a kohéziós politikához is.

4.9. Mivel a módosított javaslat 25 %-ot rendel a társadalmi befogadáshoz és 5 %-ot a gyermekszegénység elleni küzdelemhez, ez a kérés – amely 30 %-ot kíván rendelni a társadalmi befogadáshoz – az abszolút szükséges minimumnak tekintendő. Emellett egy adott terület tényleges helyzetétől függően lehetővé kell tenni, hogy a források több mint 5 %-át a gyermekszegénység elleni küzdelemhez rendeljék (a társadalmi befogadásra fordított 30 %-nyi forrás részeként). E tekintetben a gyermekszegénység leküzdésére irányuló intézkedéseket az Európai Bizottság „*Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés*” című, 2013. február 20-i 2013/112/EU ajánlásával⁽⁸⁾ összhangban kell végrehajtani, figyelembe véve a *gyermekgaranciára vonatkozó megvalósíthatósági tanulmányt (végleges jelentés)*⁽⁹⁾ is.

⁽⁷⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet.

⁽⁸⁾ HL L 59., 2013.3.2., 5. o.

⁽⁹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&langId=en>.

4.10. Az EGSZB támogatja, hogy 15 %-ra emeljék a NEET-fiatalok beilleszkedésére szánt minimális keretösszeget. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot abban, hogy célzott intézkedéseket mozdítson elő a fiatalok – köztük a migráns háttérű fiatalok – munkaerőpiaci részvételének növelése érdekében. Ezeknek az intézkedéseknek arra kell irányulniuk, hogy megfelelő készségek megszerzésével javuljon a fiatalok foglalkoztathatósága, és így biztosítva legyen számukra a szociális védelem és a kollektív tárgyalások joga. Ezzel összefüggésben az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy néhány uniós régióban lényegesen magasabb a NEET-fiatalok aránya a nők körében, amit figyelembe kellene venni oly módon, hogy ennek megfelelően magasabb arányú finanszírozást biztosítanak kifejezetten a nőknek, és támogatják azokat a vállalati szinten közösen meghozott intézkedéseket, amelyek célja a munka és a magánélet közötti egyensúly javítása.

4.11. Az EGSZB támogatja a tematikus koncentrációt, mivel ez biztosítja, hogy az uniós szinten meghatározott szakpolitikai prioritásokat a tagállamok érvényre juttassák. Ugyanakkor az EGSZB azt kéri, hogy a tematikus koncentrációt bizonyos fokú rugalmassággal és autonómiával kapcsolják össze, amivel a tagállamok élhetnek az alapok programozásának kiigazítása során, hogy elkerüljék a programirányítással kapcsolatos adminisztratív terheket. Ugyanakkor ha ez a társadalmi befogadással kapcsolatos tematikus koncentráció követelményeinek lazulásához vezetne, akkor az EGSZB kísérő intézkedések bevezetését szorgalmazza, lehetővé téve például az akár 100 %-os társfinanszírozási arányt is az ezekhez az egyedi célkitűzésekhez kapcsolódó intézkedések esetében.

4.12. Mivel az ESZA+ célja a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, az ESZA+ rendeletnek figyelembe kell vennie a szociális jogok európai pillérének uniós és nemzeti szintű végrehajtására irányuló terveket – mint olyan iránymutató dokumentumokat, amelyekkel össze kell hangolni a partnerségi megállapodásokat és operatív programokat –, és ezeket a terveket az európai szemeszter keretében nyomon kell követni. Az EGSZB határozottan sürgeti az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra a szociális helyzet megfelelőbb nyomon követését az európai szemeszterben, mégpedig úgy, hogy megadja azoknak az elfogadott mutatóknak a listáját, amelyek megbízható és megfelelő információkat tudnak adni az Unióban végbemenő szociális fejleményekről. Az EGSZB már véleményt nyilvánított erről a témáról⁽¹⁰⁾, és kérte, hogy az európai szemeszter folyamatában alkalmazzanak új szociális mutatókat a szociális jogok európai pillére végrehajtásának nyomon követésére, valamint szociális országspecifikus ajánlásokat is szorgalmazott. A közeljövőben pedig elkészíti saját javaslatát egy ilyen listára vonatkozóan. E célból az Európai Bizottságnak szabályokat és eljárásokat kell kidolgoznia az egyrészről az ESZA+ kiadásait a 2021 és 2027 közötti időszakra programozó nemzeti dokumentumok tervezete, másrészről a szociális jogok európai pillérének elvei (a munkaerőpiac és az oktatás és képzés szakpolitikai keretét elsődlegesen az I. és II. fejezet határozza meg, míg a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem keretét a III. fejezetben kell rögzíteni) közötti korreláció ellenőrzésére.

4.13. Az ESZA+ nem kezeli megfelelően azokat a kérdéseket, amelyek a jelenlegi átmeneti időszak részét képezik, például azt, hogy szociális párbeszéd és kollektív tárgyalások keretében fontolóra kell venni alkalmazkodási stratégiákat az alábbiakra vonatkozóan: a munkaidő csökkentése a fizetés csökkentése nélkül, a szakmai és családi élet jobb összeegyeztetése, az önként vállalt részidős munka és a foglalkoztatás új formáinak előmozdítása, különösen az ezüst gazdaságban, a körforgásos és szociális gazdaságban, továbbá – általánosabban – a munka újraelosztása, ami mindenki számára lehetővé teszi, hogy értelmes és egészséges élet mellett dolgozhasson. Az ESZA+ programnak támogatnia kell a szociális partnereket és más civil társadalmi szervezeteket a stratégiák kidolgozásában és a bevált gyakorlatok terjesztésében, és elő kell mozdítania olyan intézkedéseket, amelyek célja ezeknek a stratégiáknak a tagállami végrehajtása. Egy másik terület, ahol az ESZA+ kezdeményező és innovatív szerepet játszhat, a társadalmilag hasznos munka támogatása.

4.14. Abban az esetben, ha az ESZA+-t az általános érdekű szociális szolgáltatások társfinanszírozására használják fel, a rendeletnek elő kellene írnia, hogy ezeknek a szolgáltatásoknak meg kell felelniük a szolidaritás és az átláthatóság elveinek, illetve teljesíteniük kell az egyetemes hozzáférés, a jó minőség és a megfizethetőség kritériumait – a szociális szolgáltatások önkéntes európai minőségi keretrendszerében⁽¹¹⁾ meghatározott normáknak megfelelően.

4.15. Az egészségügyi ág ESZA+-ból történő törlésével összefüggésben jobban meg kell határozni azt a célcsoportot, amelyhez a kiszolgáltatók személyek egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek támogatására szolgáló forrásokat rendelik, hangsúlyozva, hogy ez kifejezetten érinti a hajléktalanokat, irreguláris migránsokat és más, egészségbiztosítás nélküli személyeket, valamint a fogyatékossgal élő embereket és a kiszolgáltatóssággal szembesülő időseket. Emellett azt is tisztázni kell, hogy az ESZA+ hatókörébe tartozik a veszélyeztetett csoportok tartós ápolás-gondozása is, figyelembe véve, hogy a világjárvány után több tagállamnak is valószínűleg újra kell gondolnia, át kell szerveznie és/vagy ki kell dolgoznia a tartós ápolás-gondozási szolgáltatásokat.

4.16. A családi gondozók (jórészt nők) már most is a tartós ápolás-gondozás 80 %-át látják el Európában, és a Covid19-világjárvány következtében az egyik napról a másikra ők lettek családtagjaik egyedüli támasza. A munka és a családi élet összeegyeztetése teljesen lehetetlenné vált, és a karantén alatt olyan gondozást és rehabilitációt kellett ellátniuk, amelyek nagy részére nem is voltak kiképezve, és egy pillanat pihenésük sem volt. Ezért a családokat és informális gondozókat az ESZA+ kifejezett célcsoportjaként kell meghatározni.

⁽¹⁰⁾ HL C 14., 2020.1.15., 1. o.

⁽¹¹⁾ SPC/2010/10/8 final <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6140&langId=en>

4.17. Tudva, hogy a szociális gazdaságnak (és a szociális szolgáltatások nyújtóinak) kiemelt szerepük van az EU szociális dimenziójában, és alapvető szerepet töltenek be a válság és a gazdaság helyreállításának idején, az EGSZB megismétli azt a kérését, hogy a szociális gazdaság tevékenységeinek támogatását tegyék az ESZA+ különálló, egyedi célkitűzésévé. A szociális gazdaság jó minőségű munkahelyeket hoz létre, és előmozdítja a társadalmi befogadást, nem utolsósorban pedig általános érdekű szociális, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokat nyújt, miközben hozzájárul a részvételi demokrácia és a civil társadalom fejlődéséhez. Ráadásul az embereknek támogatást és szolgáltatásokat nyújtó szociális gazdasági szektor és nonprofit szervezetek nagy ellenálló képességet tanúsítottak, és hozzájárultak a Covid19 válság hatásainak mérsékléséhez. Ennek ahhoz kell vezetnie, hogy megerősítik a jelenlegi szociális nonprofit szereplőket, és többet fektetnek be az új szereplőkbe, abban a szellemben, hogy nemcsak a gazdasági növekedést, hanem a közjót és a jóllétet is biztosítják.

4.18. Az adatok, különösen a személyes adatok kiterjedt gyűjtése komoly problémákat okoz a projektek végrehajtásában. Az ESZA-projektek résztvevőinek gyakran esélyük sincs finanszírozásra, ha nem nyújtják be teljes körű adataikat. Az ESZA egyszerűsítésére irányuló erőfeszítések ellenére az Európai Bizottság nem módosította az ESZA +-rendelet I. és II. mellékletében szereplő mutatókra vonatkozó javaslatát. Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy tartózkodjanak a nem releváns adatok gyűjtésétől, és a szükséges mutatókat igazítsák hozzá a konkrét programokhoz. A mutatók számát tovább kell csökkenteni.

4.19. Több ország is bizonyos fajta korlátozást vezetett be a menekültekre, menedékkérőkre és más, harmadik országokból érkező migránsokra vagy az aktív intézkedésekhez, vagy pedig a szociális támogatáshoz való hozzáférés terén. Ezért az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy még ha az ESZA+ tartalmaz is külön célkitűzést a harmadik országok állampolgárainak integrációjára vonatkozóan, egy új preambulumbekzdésben tisztázza, hogy az uniós rendelkezések az ilyen intézkedések igénybevétele esetén nem korlátozhatják az aktív intézkedésekhez vagy a szociális támogatáshoz való hozzáférést, bár a tagállamok nemzeti szabályozásaikban korlátozhatják ezt a hozzáférést. Az EGSZB arra is ösztönzi a tagállamokat, hogy tartózkodjanak az olyan korlátozások alkalmazásától, amelyek súlyosbítják a migránsok társadalmi kirekesztését.

4.20. Az európai szolidaritás előmozdításának szükségessége miatt, amelyet súlyosan érintett a jelenlegi válság, az EGSZB szorgalmazza, hogy jelentős mértékben növeljék meg a transznacionális projektek, hálózatok és alkotóelemek keretösszegét. Erre azért van szükség, hogy egy országokat átfogó kölcsönös támogató hálózatot hozzanak létre, de azért is, hogy megerősítsék az európai azonosságtudatot a különböző tagállamok polgárai körében, és láthatóbbá tegyék a polgárok előtt az Unió által nyújtott pénzügyi támogatást. Rugalmasabbá kell tenni ezeknek a transznacionális hálózatoknak a társfinanszírozási követelményeit, mivel a Covid19-világjárvány negatív hatást gyakorolt a transznacionális munkára és a pénzügyi stabilitásra.

Kelt Brüsszelben, 2020. szeptember 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER